

Správa Komisie na udelenie Ceny Nového života za rok 2021

Časopis pre literatúru a kultúru Nový život vo svojom 73. ročníku, v šiestich dvojčísľach, priniesol rozhovory, štúdie, eseje, recenzie, nekrológy a pôvodné práce autorov z radov vojvodinských Slovákov. Keďže sme v minulom roku mali až desiatich jubilatov, im sú venované viaceré príspevky, vo väčšine prípadov ide o referáty z minuloročného Literárneho snemovania.

Členovia komisie s potešením konštatujú, že v pozorovanom ročníku boli činní nielen mladší autori, ale aj tí starší, dokonca aj osemdesiatnici a deväťdesiatnici. Tak napríklad komisiu zaujali príspevky Janka Takáča Tri dni v septembri (NZ 3-4), Viery Benkovej Autor a korona (NZ 5-6), Kataríny Mosnákovej Bagľašovej básnický cyklus Votknutie (NZ 9-10), Miroslavy Dudkovej cyklus Mlčky výraz, Michala Ďugu Keď umrie básnik... (NZ 11-12). Predchádzajúci laureát ceny Nového života Michal Babiak by si opätovne zaslúžil toto uznanie, keďže v každom vlnajšom dvojčíse bol zastúpený s inscenáciami monodram, v našej literatúre skutočne unikátnou tvorbou, s ktorými sa bezpochyby dostane nielen na naše javiská.

Vlnajšiemu jubilatovi, deväťdesiatnikovi Danielovi Pixiadesovi je v 73. ročníku Nového života venovaných niekoľko textov. Zacistujeme tohtoročnú jubilatku Annamáriu Boldockú Grbičovú, ktorá v rubrike Texty a kontexty, v článku „Odsúdený byť básnikom, aby ho spamäti učili dni“ (NZ 11-12) píše: „Básnici boli vždy poslední, ktorých slová sa vypočujú. Ale kto môže hovoriť namiesto nás? – vraví v jednej chvíli v básni Daniel Pixiades –básnik, prozaik a publicista, exilový spisovateľ. A to je básnikovo – povedať všetko, čo ľuďi trápi, povedať, aj keď to povedané málo zarezonuje. Povedať, lebo máš krásne lyrické srdce, celý si taký zo slov popretkávaný a z vokácie, z nepokojov, presvedčenia a celoživotného kozmopolitického espritu, povedať najmä a akurát teraz, keď sa so slovom tak devastuje.“

Komisia sa jednomyselne rozhodla Cenu Nového života za rok 2021 udeliť Danielovi Pixiadesovi za básnický cyklus Cestami ako bezcestím, ktorý bol uverejnený v Novom živote číslo 3-4 2021 a za báseň Dni premeny uverejnenú v Novom živote č 5-6 2021.

Napriek tomu, že plodne tvoril vyše 70 rokov a ešte stále je literárne činný, Danielovi Pixiadesovi je toto v podstate prvá oficiálna Cena Nového života. Neúradnú cenu však získal pred vyše šesťdesiat rokmi a po vojne bol prvým básnikom, ktorý bol ocenený redakciou Nového života. Podľa spisovateľových

slov išlo o dinárovú odmenu vo výške asi dvoch jeho učiteľských platov a cenu získal za poviedku Cesnakovci. Neskôr, v roku 1961, prvú úradnú cenu NZ udelili Michalovi Babinkovi.

Daniel Pixiades sa ako spisovateľ formoval v neblahých povojnových rokoch, v silných turbulenciách doby, budovania vojnou rozbúranej krajiny, ktorý chcel „[...]povedať všetko, čo ľuďi trápi, povedať, aj keď to povedané málo zarezonuje...“ A keďže to jeho povedané negatívne zarezonovalo v ušiach mocipánov, v básnikovi sa čoraz nástojčivejšie búrili city a hlásili osobné presvedčenia, ktoré sa priečili politickým tokom. V tom čase veľa písal, a to predovšetkým prózu: príbehy, poviedky, kozérie, satiru, divadelné predlohy... a tá jeho tvorba zrejme mala literárnu hodnotu, keďže práce boli časopisecky publikované, alebo divadelne inscenované. No, v našich literárnych dejinách údaje o tom ťažko nájdeme. Z nich je vymazaný napriek tomu, že to boli začiatky našej povojnovej dolnozemskej literatúry, ktoré by museli byť dôkladne spracované. Daniel Pixiades bol totiž od polovice sedemdesiatych rokov zakázaný a jeho práce sa v našom vydavateľstve Obzor nesmeli publikovať. Víťazoslav Hronec na túto krivdu a nezmyselný zákaz zo strany komunistov upozornil pred dvomi desaťročiami, pri príležitosti básnikových sedemdesiatych narodenín a neskôr literárny kritik Samuel Boldocký v recenzii básnickej zbierky Klaniam sa trsu (SVC Báčsky Petrovec, 2017) o Pixiadesovi píše, že „[...] v mladistvom veku patril do skupiny našich slovenských básnikov a spisovateľov, (M. Babinka, P. Mučaji a J. Tušiak), ktorí spolu s P. Bohušom, J. Labáthom, A. Ferkom a i. kládli základy povojnovej poézie a poetiky vojvodinských Slovákov.“

Daniel Pixiades (1931) pochádza z Kysáča. Zakončil učiteľskú školu v Sombore. Pôsobil ako učiteľ vo viacerých prostrediach. Koncom roku 1974 sa presťahoval do Kanady, kde dodnes žije a kde bol najprv spolupracovníkom a neskôr i redaktorom juhoslovanských novín Naše novine, spolupracoval s československými novinami Ľudové zvesti a pracoval v lokálnom juhoslovanskom rozhlase, ktorý vysielal program v rečiach niekdajších juhoslovanských národov. Značná časť jeho textov, literárnych či žurnalistických, je preto písaná v srbochorvátčine. V Kanade sa stal členom tamojšieho Literárneho združenia Desanky Maksimovićovej. Od roku 2017 je členom Združenia spisovateľov Srbska a Spolku slovenských spisovateľov, od roku 2018 aj členom Združenia spisovateľov Vojvodiny a spisovateľského združenia Čiernej Hory a od roku 2021 čestný člen Združenia petrohradských spisovateľov Ruska.

Píše básne, poviedky, eseje a články po slovensky, anglický a srbochorvátsky.

Uverejnil básnické zbierky *Vlny kotvy vlny* (1974), *Biti izvan* (2003), *Ka srcu zemlje* (2005), *Odasvud sjever* (2006), *Úlet za srdcom* (2011), *Interlude* (2011), *Zbrázdené nebo* (2014), *Toky* (2016), *Klaniam sa trsu* (2017), *Putnici na jug* (2017), *Svečanost vode* (2017), *Putokaz ka zvijezdi* (2017), *Prvijenci i ostaci* (2017), *Road sign toward the star* (2018), *Celebration of water* (2018), *Kaleidoskop* (2018), dvojjazyčnú zbierku *Svečanost vode/Das fest des wassers* (2019), druhé doplnené vydanie zbierky *Zbrázdené nebo* (2019), dvojjazyčnú zbierku *Putnici na jug/Viajeros hacia el sur* (2020) a *Svečanost vode/Célébration de L'eau* (2020) a knihy pre deti: *Morská ríša* (2009), *Rybka Žiara* (2015), *Slávnosť* (2017), *Slneční pútnici* (2017), *Sunčani putnici* (2018). Vydal i obsiahle vlastné memoáre *Zapisi bez redosleda* (2015), *Zápisky bez poradia* (2018) *Zápisky bez poradia – druhá kniha* (2020).

Danielovi Pixiadesovi blahoželajú členovia komisie: Zdenka Valentová Belicová, šéfredaktorka Nového života, Vladimír Valentík, riaditeľ SVC a predsedníčka komisie, redaktorka a prekladateľka Katarína Pucovská.